

Література:

1. Бистрицький Є. Вступ. Є. Бистрицький, Р. Зимовець, С. Пролєсв. *Комунікація і культура в глобальному світі*. Київ: Дух і Літера, 2020. С. 2–18. URL: <http://bystrytsky.org/comcult20.htm> (дата звернення: 09.02.2025).
2. Кремінь Т. Українська поезія спротиву – угорською. URL: <http://bukvoid.com.ua/reviews/books/2024/09/25/190439.html> (дата звернення: 09.02.2025).
3. Поетична вАрта. Українська поезія спротиву / Упорядник – Михайло Жайворон. Будапешт: Фондація української книги в Угорщині, 2024. 144 с.

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-534-1-53>

INTERPRETATION OF CULTURAL CODES IN INTERNATIONAL COMMUNICATIONS AS CONFLICT PREVENTION**ІНТЕРПРЕТАЦІЯ КУЛЬТУРНИХ КОДІВ У МІЖНАРОДНИХ КОМУНІКАЦІЯХ ЯК ЗАПОБІГАННЯ КОНФЛІКТІВ**

Bashkeieva O. M.

*PhD (Philosophy),
Assistant Professor at the Department
of Expertise of Cultural Values
and Design
University of Customs and Finance
Dnipro, Ukraine*

Башкеєва О. М.

*кандидат філософських наук,
доцент,
доцент кафедри експертизи
культурних цінностей та дизайну
Університет митної справи
та фінансів
м. Дніпро, Україна*

Інтерпретація культурного коду у міжнародних відносинах, філософських, культурологічних, лінгвістичних працях тощо відбивають різні його аспекти. Загалом культурний код – це знакова система та перелік правил, згідно з якими шифрується або, навпаки, розшифровується та чи інша інформація, в даному випадку – інформація про учасників комунікації. Зазвичай, у міжкультурній комунікації, яка постійно відбувається протягом тисячоліть, функціями культурного коду виступають розшифрування смислів масштабних явищ культури, забезпечення зв'язку знака та значення і

розшифрування культурного тексту іншої культури. Це означає для учасників міжнародної комунікації правильно прочитати текст іншої культури, тобто картину світу тієї чи іншої культури, країни, і запобігти появі конфліктних ситуацій. Інтерпретація символів, сигналів, жестів, міміки, приписів, рекомендацій, заповідей, які проявляються у учасників сучасної міжкультурної комунікації у вигляді знаків, дозволять уникнути спекуляцій, двозначних трактувань поведінки міжнародних акторів.

Прикладом може слугувати нещодавня двозначна ситуація, яка сталася на Міжнародному саміті дій у галузі штучного інтелекту, який відбувався у Парижі, 11 лютого 2025 р., коли Президент Франції Еммануель Макрон проігнорував спробу індійського прем'єра Нарендри Моді потиснути йому руку. Інтерпретацій такої поведінки учасників міжнародної комунікації було безліч, адже відео поширилося в соцмережах по всьому світу. Оскільки ще добу тому лідери обіймалися і демонстрували дружні стосунки, виникло питання щодо можливої конфліктної ситуації та погіршення стосунків між Францією та Індією. Виявилось, що Макрон не потис руку Моді на саміті в Парижі, оскільки вже вітав його у цей день [1].

Комунікація завжди відбувається між представниками однієї або різних культур, які втілюють риси національних культур, кожна з яких мають свою логіку і своє уявлення про світ. Те, що значимо для представників однієї культури, може бути несуттєвим для представників іншої культури. Комунікативні перешкоди виникають між представниками різних культур і проявляються, наприклад, в пунктуальності, у встановленні дистанції між індивідами, які спілкуються, в манері триматися, використанні різних жестів, тону, гучності голосу, прийнятих в якості норми в різних країнах. Щоб створити умови для співпраці, тому потрібно вивчати не лише звичаї, правила поведінки та діловий протокол своїх партнерів – представників інших культур, а й розуміти їхній національний характер, традиції управління та спосіб мислення. У цьому значно допомагають теорії Е. Холла (на основі контекстного ранжирування культур), Р. Льюїса (за типом ділової поведінки), та Г. Хофстеде (на основі базових відмінностей культурних цінностей), виділяючи основні параметри для визначення національного характеру культури.

Недостатнє знання про культуру, традиції та вірування різних народів може призвести до непорозумінь та помилок у спілкуванні. Крім того, норми поведінки та етики можуть відрізнятися в різних країнах, що також може призвести до проблем у міжнародній

комунікації. Культурні різниці між країнами можуть виявлятися в різних аспектах, таких як мова, релігія, традиції, стиль життя, культурні норми тощо. Для адекватного прочитання тексту іншої культури шляхом міжкультурної комунікації, потрібно, в першу чергу, проаналізувати картину світу того чи іншого учасника комунікації, але не в статичності, а саме в розвитку, тобто в незворотних, направлених, якісних змінах. Культура і ідентичність країн стають домінуючими аналітичними критеріями, сприйняття та її еволюція мають вирішальне значення у тому, як ми сприймаємо світ, упевнені представники конструктивістського підходу в аналізі сучасної міжнародної комунікації. [2].

При погляді на Індію, а також на великі держави в цілому, і сприйняття, і еволюція, мають першорядне значення. Щодо сприйняття, це має вирішальне значення з точки зору ворожнечі та союзу, але також і з точки зору визнання та обґрунтованості з боку інших людей. Для Індії розуміння її лідерами міжнародної системи сформувалося через міжнародну історичну взаємодію Нью-Делі. В його основі лежить критична недовіра, що глибоко вкоренилася, і підозра до намірів інших великих держав щодо Індії, заснованих на негативному колоніальному досвіді. У рамках стратегічної культури Індії уявлення про те, яким має бути світ, просуваються антиімперіалістичними, неутручаннями та багатополярними настроями у мисленні його еліт.

Сприйняття доброзичливості, лідерства в країнах третього світу та уникнення суперництва великих держав диктувало відмову Індії від придбання військової могутності до війни 1962 року з Китаєм, але поразка Індії у цьому конфлікті замінила цю заповідь розумінням того, що тепер потрібні військові засоби. Так само до 1990-х років. Тлумачення Нью-Делі глобальної економічної системи як загрозованої і примусової призводило до мінімального залучення, але потім це було витіснено (не замінено) уявленням про переваги такої взаємодії після 1991 р. Уявлення про домінування також впливають на бажане становище Індії у Південній Азії, внаслідок чого Індія вважає себе природним гегемоном регіону. Багатостороння взаємодія Нью-Делі рівною мірою визначається змінним поєднанням тих же уявлень про користь або загрозу, як і зв'язок між Індією і США, так що історичні коливання, що продовжуються, між розбіжністю і конвергенцією були засновані на їх взаємосприйняттях. Найбільша трансформація відбулася у відносинах між Індією та США, які еволюціонували від напруженості та розбіжностей до ситуації, в якій відображається зростаюча глобальна міць Індії у всіх сферах.

Досліджуючи міжнародну комунікацію, Джона Бланк та ін. по суті, виділяють культурні коди, проаналізувавши, наприклад, як Нарендра Моді переміг за допомогою найефективнішої зброї сучасності – релігії [3]. Він зробив це, в значній мірі, підкресливши Hindutva, ідеологію, яка прагне сприймати індуїзм не як богослов'я, а, скоріше, як ідентичність. Апелуючи до хіндутви, Нарендра Моді зумів мобілізувати своїх прихильників, які звертали увагу не на економічні успіхи країни, а на зростання значущості власного місця в історії Індії. Нехай інвестиції зростають не так вже й швидко (а, можливо, скорочуються), нехай мільйони індусів живуть в злиднях, нехай вулиці міст залишаються настільки ж недоглянутими як і раніше. Справа не в цьому: хіндутви не про те, що тобі кажуть твої очі; це те, що говорить тобі твоє серце. Справа не в тому, що ти бачиш; це про те, як ти бачиш себе. Як ви бачите свою особистість, свій бренд, своє місце в світі.

Таким чином, в міжнародній комунікації вкрай важливо правильно прочитати текст культури – це картину світу тієї чи іншої культури, країни як систему загальних уявлень про реальність. Цей акцент вказує на важливість вивчення основних цінностей, важливих для політики безпеки держави, та визнання того факту, що зовнішня політика та міжнародні справи ґрунтуються на розумінні конкретної держави. Такі цінності та ідентичності змінюються згодом – разом із практиками / правилами міжнародної структури.

Література:

1. На самміті ШІІ Макрон не потиснув руку прем'єру Індії Моді: учора обіймалися. *Інформатор.UA*, 2025, 11 лютого. URL: <https://informer.ua/uk/na-sammiti-shi-makron-ne-potisnuv-ruku-premyeru-indiji-modi-uchora-obiyimalisya> (дата звернення: 14.02.2025).
2. Ogden Chris. Perception and Evolution in the Making of China and India as Great Powers. URL: <https://www.e-ir.info/2017/05/25/perception-and-evolution-in-the-making-of-china-and-india-as-great-powers/> (дата звернення: 14.02.2025).
3. Blank Jonah. How Hinduism Became a Political Weapon in India. URL: <https://www.theatlantic.com/international/archive/2019/05/hindu-nationalism-narendra-modi-india-election/590053/> (дата звернення: 14.02.2025).